

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä lokakuuta 2003 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä (HE 84/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Mikael Nyberg ja liikenneneuvos Matti Roine, liikenne- ja viestintäministeriö

- hallitusneuvos Aulis Gerlander, sisäasiainministeriö
- johtava lakimies Seppo Kaasinen ja projektipäällikkö Riitta Kaasalainen, Tiehallinto
- johtaja Antti Kosonen, Maanmittauslaitos
- toimitusjohtaja Antero Vuorio, Genimap Oy
- yhdyskuntatekniikan päällikkö Jussi Kauppi, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Jaakko Rahja, Suomen Tieyhdistys
- tekniikan tohtori Jussi Sauna-aho, Vemosim Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä lailla, jota sovellettaisiin järjestelmän perustamiseen, ylläpitämiseen, kehittämiseen ja järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen. Lain tarkoituksena olisi järjestää yleisiä ja yksityisiä teitä sekä katuja koskevat tiedot käsittävä valtakunnallinen tietojärjestelmä ja tietopalvelu, josta vastaisi Tiehallinto. Maanmittauslaitos toimittaisi tietojärjestelmään tallennettaviksi laissa tarkoitettuja liikenneväyliä koskevat sijaintitiedot ja väyliä koskevat ominaisuustiedot siltä osin kuin ne ovat sen käytössä Tiehallinnon kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti. Tiehallinto toimittaisi vastaavasti järjestelmään tallennettaviksi yleisiä teitä koskevat ominaisuustiedot. Kunnat toimittaisivat katuja ja hoitamiaan yksityisiä teitä

koskevat tiedot siten kuin ne siitä erikseen Tiehallinnon kanssa sopisivat. Kunnille ei siis säädettäisi laissa lakisääteistä velvollisuutta tietojen toimittamiseen.

Ehdotetulla lailla pyrittäisiin varmistamaan tietojärjestelmässä olevien tietojen ajantasaisuus. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että Maanmittauslaitos toimittaisi järjestelmään yleisten ja yksityisten teiden ja katujen sijaintia sekä yksityisten teiden ominaisuuksia koskevat muutostiedot ja vastaavasti Tiehallinto yleisiä teitä koskevat muutostiedot. Lisäksi kunnat ilmoittaisivat tai toimittaisivat järjestelmään katujen ja hoitamiensa yksityisten teiden muutoksia koskevat tiedot Tiehallinnon kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti.

Tietojärjestelmään sisältyvien tietojen mahdollisimman suuren hyödynnettävyyden varmistamiseksi Tiehallinto oikeutettaisiin luovuttamaan tietojärjestelmästä tietoja sellaisenaan käytettäväksi tai palveluiden tuottamiseksi.

Tiehallinto perisi tietojärjestelmän suoritteista ja tietopalveluista maksun, jonka perusteista säädettäisiin valtion maksuperustelaisissa. Tieto-

ja järjestelmään toimittaville viranomaisille sekä kunnille ja kuntayhtymille annettaisiin kuitenkin niiden omaa toimialaa tai aluetta koskevat tiedot muuta kuin kaupallista käyttöä varten maksutta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta toteaa, että asiantuntijakuulemisen mukaan suurimman tietojen käyttäjäryhmän tulevat muodostamaan valtion viranomaiset ja kunnat. Nämä tahot käyttävät järjestelmän tietoja esimerkiksi poliisi-, palo- ja pelastustoimissa. Tämän lisäksi tietoja käytetään joukkoliikenteen palveluissa, liikenteen ohjauksessa ja hallinnassa sekä liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Toisen tärkeän käyttäjäryhmän muodostavat sellaiset yritykset ja organisaatiot, jotka käyttävät tietoja omassa toiminnassaan. Yhtenä esimerkkinä tästä käytöstä ovat elinkeinoelämän kuljetusten suunnittelu ja logistiikan optimointi. Kolmas ryhmä koostuu yrityksistä, jotka jalostavat järjestelmän tietoa ja yhdistävät sitä muihin tietoihin kaupallisissa tarkoituksissa. Tästä esimerkkinä ovat erilaiset maksulliset verkkopalvelut ja ajoneuvonavigointilaitteet.

Järjestelmään kootaan tietoja lukuisista eri lähteistä, jonka jälkeen tiedot saatetaan yhtenäiseen muotoon ja sovitetaan yhteen. Tiehallinto valvoo tietojen laatua ja toimittaa pyydettyä tietoa eri käyttäjäryhmille. Tiehallinto ei rakenna käyttäjiä varten valmiita palveluja tai sovelluksia, vaan toimii ainoastaan tietovaraston hoitajana. Tietojen jalostusaste on näin ollen alhai-

nen ja sopusoinnussa Tiehallinnon viranomaisroolin kanssa.

Valiokunta toteaa, että laajemmat yhteiskunnallisesti merkittävät hyödyt syntyvät vasta kehittyneistä palveluista, jotka tällaiset perusjärjestelmät mahdollistavat. Ne luovat tarvittavat edellytykset uuden teknologian tehokkaalle hyödyntämiselle. Tämän lisäksi ne nopeuttavat myös kehitystä ja mahdollistavat uusien liikenteen palvelujen ja liiketoiminnankin toteuttamisen. Järjestelmien varaan voidaan rakentaa jatkossa sellaisia laadukkaita liikenteen tarvitsemia palveluita, joilla voidaan parantaa turvallisuutta, helpottaa liikkumista, lisätä toiminnan tuottavuutta ja helpottaa muutenkin ihmisten elämää. Valiokunta korostaa, että palveluiden parantamiseksi on myös hyvä seurata itse perusjärjestelmän kehittämistä ja siihen tallennettavia tietoja. Esimerkiksi tietoja korkeuseroista ja mäkisyydestä, jotka eivät sisälly nyt käyttöön otettavaan järjestelmään, voidaan käyttää polttoainekustannuksiltaan kannattavimman reitin selvittämiseksi. Valiokunta katsoo, että tulee järjestelmän käyttöönoton jälkeenkin harkita mahdollista järjestelmän tietojen kehittämistä ja siten järjestelmän hyötyjen parantamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Pertti Salovaara /kesk
vpj.	Matti Kangas /vas	Arto Seppälä /sd
jäs.	Saara Karhu /sd	Timo Seppälä /kok
	Marjukka Karttunen /kok	Harry Wallin /sd
	Inkeri Kerola /kesk	Lasse Virén /kok
	Risto Kuisma /sd	vjäs. Reijo Paajanen /kok
	Erkki Pulliainen /vihr	Lyly Rajala /kd.
	Eero Reijonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.